

אהרונסון יהושע משה

רבה של הקהילה סאניק, מחוז גוסטינין שבפולין מתרצ"ז (1937). עם פרוץ המלחמה שהה תקופה מסוימת בורשה ובלודז', אך שב לעיירתו, וגורש עם בני קהילתו למחנה עבודה קונין. בקונין עבד בעבודות כפיה שונות, ופעל בקשר הדוק עם ראשי המחנה היהודים. לאחר חיסול המחנה הועבר למספר מחנות ובהם הוהנזאלץ, אושוויץ, בוכנוואלד וטרזינשטאט, שם שוחרר. ביומן אישי אותו כתב בעברית, במחנה קונין, תחת סכנה ובחסות חבריו, תעד הרב בריכז ובעוצמה את חיי היום יום הנוראים במחנה, את הברוטליות של המפקדים הנאצים, ואת התגובה היהודית למצבים אלו. בהיותו רב הקהילה הוא הקדיש מקום גם לתיאור המועדים שניסו לחוג במחנה, לדילמות המוסריות שעלו, ולמאבקם לשמירת ההלכה, בהתחשב בנסיבות הימים, הכל "ברמז ובקיצור נמרץ". מימי קונין שרדו עוד מסמכים שכתב הרב אהרונסון: המסמך האחד הוא "מעשה קויל" (קויל היא קולו, תחנת הרכבת בדרך לחלמנו), עוסק במידע מוקדם על הפתרון הסופי, שהגיע לידו עוד כשהיה עם קהילתו בעיירתם סאניק. זוהי ללא ספק אחת העדויות הראשונות שנכתבו בתקופת השואה אודות חלמנו, ראשון מחנות ההשמדה בפולין. המסמך השני, "מדוע לא עמדנו על נפשותינו", נכתב סמוך לחיסול המחנה, והוא עוסק בשאלת התגובה היהודית למדיניות הנאצית, מדוע לא יצאו למרוד, ומדוע נדירות היו התאבדויות. היומן עם המסמכים הנלווים הוסתרו ונמסרו שנים אחדות לאחר המלחמה לארכיון לוחמי הגטאות. סמוך לשחרורו, בחשבו שרשימותיו אבדו, כתב הרב זיכרונות, וריכז את השאלות ההלכתיות שנשאל בימי השואה ("ניסיונות"). כתביו רוכזו בספר "עלי מרורות" (בני ברק תשנ"ו). לאחר המלחמה נתמנה הרב אהרונסון לרב הראשי של מחנות העקורים באזור האוסטרי, שם פעל לכינון חיי הדת, וטיפל בבעיות כשרות, נישואין, שאלות עגונות, קבורה, חינוך ועוד. בשנת תשי"א (1951) עלה לא"י ושימש כרב בפתח תקווה. בארץ המשיך לעסוק בשימור זיכרון השואה, כתב דברי הגות, בעיקר בנושא אמונה נוכח השואה והמשיך להוציא את כתביו התורניים "ישועת משה".

מתוך: שבר בת עמי, פרקים בתולדות היהדות הדתית בתקופת השואה, יד ושם, 2002.